

EL PARC CRETACI-MUSEU DE LA CONCA DELLÀ. UNA EXPERIÈNCIA D'INTERPRETACIÓ DELS RECURSOS CULTURALS I NATURALS COM A INSTRUMENT DE DESENVOLUPAMENT TERRITORIAL

JORDI PADRÓ

Director de l'empresa Stoa. Consultor en museologia, patrimoni i turisme cultural. Fou el director del projecte del Parc Cretaci - Museu de la Conca Dellà (1994-95).

TERESA REYES

Responsable tècnica del Museu de la conca Dellà. Va treballar en el projecte des dels seus inicis. Anteriorment ja treballava en el "Programa de Recerques Arqueològiques al Municipi d'Aeso".

El 8 d'abril de 1995 s'inaugurà a Isona (Pallars Jussà) el **Museu de la conca Dellà i l'oficina d'informació del parc Cretaci**. Es tracta d'una iniciativa per promoure el desenvolupament local a partir de la potenciació dels recursos culturals i naturals del territori i, especialment, dels valors patrimonials més específics i destacables de la Conca Dellà: els testimonis dels dinosaures del Cretaci, l'últim moment en què varen trepitjar la Terra abans de la seva extinció, i la ciutat romana **d'Aeso**.

La proposta per a la realització del **projecte parc cretaci - museu de la conca dellà** va néixer com a fruit de la preocupació per la recerca de fórmules que permetin la dinamització del patrimoni i el seu desenvolupament a nivell cultural, econòmic i social. La posta en valor del patrimoni avui en dia passa, en bona part, per l'impuls de noves experiències basades en el foment de l'ús social dels recursos culturals i naturals, però en un context de promoció i desenvolupament territorial. Es tracta, per tant, d'apostar per una solució que tingui en compte una gestió sostenible dels recursos patrimonials i que estigui lligada al foment del sector terciari.

En aquest sentit, una explotació turística equilibrada del patrimoni és el fonament bàsic per a un desenvolupament sostenible, que permeti atraure públics qualitatius, dignificar els actius patrimonials, crear nous llocs de treball i augmentar la renda dels habitants. A més, la gent del lloc pot guanyar en arrelament, en comprendre la importància del patrimoni local quan descobreix que els visitants el troben valuós i interessant.

Malgrat la crisi econòmica i demogràfica a què està sotmesa la Conca Dellà, les institucions i els col·lectius més dinàmics de la zona tenen la decidida voluntat de fomentar el creixement sostenible dels seus recursos i generar nous serveis vinculats al turisme rural. En aquest context se situa l'obertura d'aquest equipament, totalment renovat i ampliat, que aspira a ser el pal de paller de tot un conjunt d'accions de promoció i desenvolupament que s'està en procés de dur a terme.

L'itinerari expositiu del nou centre museístic, que compleix alhora les funcions d'Oficina d'informació turística, s'inicia amb una presentació de tot el patrimoni

cultural i natural de la Conca Dellà. A partir d'aquí, una escala del temps ens transporta al passat fins a la primera planta -"El temps dels romans"- on s'explica la ciutat d'**Aeso** i el paper que aquesta va tenir en la Romanització; i finalment l'escala ens acaba transportant a la segona planta, 67 milions d'anys enrera, al Cretaci -"El temps dels dinosaures"-, on podem conèixer el paisatge i la vida d'aquests grans animals, abans de la seva extinció definitiva.

El projecte té continuïtat amb el desenvolupament del **parc cretaci**, a partir de la museïtzació "in situ" de les petjades de dinosaure de la Posa i altres restes paleontològiques, de la senyalització de rutes i itineraris pel patrimoni cultural i natural de la Conca i de l'impuls de tallers i programes didàctics.

EL CONTEXT DE L'OPERACIÓ.

El territori comprès per la Conca Dellà, poblat per poc més d'un miler d'habitants, forma part de dos municipis de la comarca del Pallars Jussà :

• **Isona i Conca Dellà** (135 km2), que agrupa 15 nuclis de població, alguns ja deshabitats. Els més importants són Isona, Figuerola d'Orcau, Conques, Benavent, Biscarri, Basturs...

• **Abella de la Conca** (78 km2), que aplega Abella, Bòixols, Carreu i La Clua.

Es tracta d'una zona immersa en una aguda crisi econòmica i demogràfica, però amb un potencial turístic que pot afavorir el seu desenvolupament en un termini relativa-

ISONA I CONCA DELLÀ Resum del Pla estratègic de desenvolupament

OBJECTIU CENTRAL:
CREAR NOVES ACTIVITATS I LLOCS DE TREBALL, QUE ES TRADUEIXIN EN UNA MILLORA DELS NIVELLS DE RENDA I DE BENESTAR SOCIAL, DINAMITZANT TOTS ELS NUCLIS DE LA CONCA DELLÀ I EVITANT EL SEU DESPOBLAMENT.

LÍNIES ESTRATÈGIQUES:

- Diversificació de la base econòmica.
- Ampliació dels processos productius.
- Increment de la interrelació de les activitats econòmiques.
- Conservació i difusió del patrimoni.

OBJECTIUS SECTORIALS:

- Promoció dels elements singulars d'Isona i Conca Dellà.
- Creació de noves activitats econòmiques.
- Estructuració de l'oferta turística.
- Millora de les infraestructures actuals.

ment curt. Per aquest motiu, l'Ajuntament va encarregar a la Fundació Centre Europeu del Patrimoni l'elaboració d'un pla estratègic de desenvolupament, a partir del qual es definís un projecte de futur per al municipi. Les línies mestres d'aquest pla se

centren en la promoció dels elements singulars de la zona (especialment el patrimoni cultural i natural), el desenvolupament de noves activitats econòmiques, l'estructuració d'una oferta de turisme rural i la millora de les infraestructures del territori.

FRONTS D'ACTUACIÓ

PROMOCIÓ DELS ELEMENTS SINGULARS D'ISONA I CONCA DELLÀ	CREACIÓ DE NOVES ACTIVITATS ECONÒMIQUES	ESTRUCTURACIÓ DE L'OFERTA TURÍSTICA	MILLORA DE LES INFRAESTRUCTURES
<ol style="list-style-type: none"> 1. Recuperació de l'antiga ciutat romana d'Aeso. 2. Creació d'un conjunt interpretatiu sobre dinosaures (PARC CRETACI). 3. Rehabilitació dels castells medievals. 4. Preservació dels llacs de Basturs, serra de Boumort i altres espais naturals d'interès. 	<ol style="list-style-type: none"> 5. Creació de l'Oficina de Promoció i desenvolupament. 6. Constitució d'un "viver d'empreses" per al foment de les activitats econòmiques. 7. Millora de les estructures agràries. 8. Construcció de nous habitatges i rehabilitació de cases o nuclis abandonats. 	<ol style="list-style-type: none"> 9. Construcció d'una àrea de serveis culturals, comercials i turístics, en les proximitats d'AESO. 10. Construcció d'un hotel. 11. Creació d'un càmping. 12. Campanya d'informació i promoció turística. 13. Promoció de caça i pesca. 14. Foment de les activitats esportives. 15. Millora dels serveis turístics complementaris. 16. Potenciació dels recursos patrimonials: rutes i itineraris. 	<ol style="list-style-type: none"> 17. Construcció de la nova variant d'Isona. 18. Millora de l'accessibilitat al llac de Sant Antoni, Boumort, parc del Montsec i Coll de Nargó. 19. Construcció del túnel de Comiols.

De les conclusions del pla es va desprendre que la opció fonamental de futur del municipi havia de passar pel foment d'estratègies de dinamització del turisme cultural i ecològic, en base a infraestructures i serveis que garanteixin un desenvolupament sostenible, respectuós amb l'entorn. El punt de partida de les noves estratègies calia que es fonamentés, doncs, en el patrimoni cultural i natural de la Conca Dellà.

A l'hora de valorar l'interès i les potencialitats d'aquest patrimoni, convé mencionar el fet que en el terme municipal d'Isona i Conca Dellà es troben diversos jaciments de grans sauris dels més interessants d'Europa. S'ha comprovat que en el Cretaci la Conca Dellà va ser poblada per una variada fauna de dinosaures herbívors, uns dels darrers en extingir-se a la Terra. Actualment s'hi han trobat elements destacats com són

ossos fòssils, petjades i jaciments d'ous. L'espectacular llosa plena de petjades de dinosaures de la Posa, el jaciment d'ous de dinosaures de Basturs o els jaciments paleontològics del barranc d'Orcau i de Sant Romà d'Abella, constitueixen els enclaus fonamentals per testimoniar aquest fet.

Per altra banda, són remarcables els testimonis arqueològics: Isona conserva en el seu subsòl els testimonis materials de l'antiga ciutat romana d'**Aeso**, el darrer bastió de la Romanització del territori en aquestes latituds prepirinenques, on va néixer el destacat centurió Luci Emili Patern.

A més, cal tenir en compte altres elements patrimonials com l'església romànica de Covet, els castells medievals d'Orcau i de Llordà, la riquesa de l'entorn, amb espais protegits d'interès natural, etc...

EL PATRIMONI MÉS DESTACAT DE LA CONCA DELLÀ

- **Els dinosaures.** A finals del període Cretaci, ara fa 65 milions d'anys, els Pirineus tot just comencen a aixecar-se, i a emergir les Serres del Montsec i Sant Corneli. És en aquest moment quan els dinosaures habiten la Conca Dellà durant un període d'uns dos milions d'anys. La Conca era una plana costanera oberta cap a l'oceà Atlàntic, amb un clima de tipus tropical. S'han trobat fins a 6 espècies diferents, una de les quals autòctona de la zona, el *Pararhabdodon Isonense*.
- **L'arqueologia romana.** El període d'ocupació romana a Isona transcorre al llarg d'almenys cinc segles, d'inicis del segle I aC fins a inicis del V dC. Part d'aquesta ciutat romana, anomenada Aeso, s'ha conservat al subsòl de l'actual Isona, i la resta a la zona de conreu hortícola. Avui es coneix com era la seva muralla i l'organització que hi hauria al voltant d'aquesta. El gran volum epigràfic documentat ens ha permès conèixer com era la seva societat, així sabem que un dels personatges més il·lustres es deia Luci Emili Patern, centurió de les Legions romanes condecorat per l'emperador.
- **L'arquitectura medieval.** a la conca hi ha nombrosos testimonis pertanyents a l'Edat Mitjana, reflex d'una ocupació nombrosa en aquesta zona. Cal destacar dos exemples, el *Castell de Llordà*, un dels millors exemples d'arquitectura de caire residencial d'època alt-medieval, segle XI, conservats a Catalunya. I l'*Església de Santa Maria de Covet*, que en la seva façana sud-oest presenta una porta amb arquivoltes esculpides representant personatges diversos de les Escriptures i altres de profans.
- **L'entorn natural.** Les roques sedimentàries que afloren en la comarca constitueixen un dels laboratoris de camp més coneguts i visitats per geòlegs d'arreu del món. En aquest territori es localitzen diferents paisatges, sovint poblats per una flora i una fauna de gran valor natural. Cal esmentar la Serra del Montsec, la Serra del Boumort, el Bosc de Siall o els estanys naturals de Basturs.

Tots aquests elements s'intenta que siguin el catalitzador per impulsar una experiència de desenvolupament del turisme cultural i ecològic basada en la interpretació i museïtzació del món dels dinosaures, però que utilitzi també la resta de recursos patrimonials del territori (arqueologia romana, castells, romànic, espais naturals protegits...).

Així neix el projecte "**Parc Cretaci**", que pretén articular una oferta cultural i turística a partir del patrimoni paleontològic de la Conca, però oberta al coneixement de tots els elements culturals i de l'entorn. Partint d'un centre d'informació i acollida, situat en el propi **Museu de la Conca Dellà**, es poden conèixer "in situ" les petjades de dinosaures de la Posa i altres restes paleontològiques, i dur a terme rutes i itineraris, activitats didàctiques, actes d'animació cultural, etc...

Per promoure efectes induïts en el territori, l'Ajuntament d'Isona i Conca Dellà, amb la col·laboració de la Fundació Centre Europeu del Patrimoni, va dur a terme un curs de Promoció i Desenvolupament Rural (amb el finançament del Fons Social Europeu). Alhora, s'han presentat diversos projectes per a la captació de recursos econòmics de la Unió Europea i d'altres nivells institucionals.

D'aquesta manera, al voltant d'aquesta proposta turístico-cultural estan començant a sorgir diversos petits projectes de serveis al visitant que aniran enriquint i diversificant l'oferta i es confia en generar dinamisme socioeconòmic. Per tant, el projecte "**Parc Cretaci**" neix amb la voluntat de ser un multiplicador d'efectes i no un projecte tancat i finalista.

La inauguració del **Museu de la Conca Dellà** fou, en conseqüència, el punt de partida d'una ambiciosa estratègia que pretén tant la recuperació del patrimoni local, com la implicació de la població en un projecte de promoció social, econòmica i cultural.

LA REMODELACIÓ DEL MUSEU : EL PROJECTE MUSEOGRÀFIC

L'edifici del museu està situat al bell mig del nucli antic de la vila d'Isona, al costat de l'església de la població, en un carreró estret on les construccions són majoritàriament de pedra vista i ben conservades.

L'any 1990 va iniciar la seva primera etapa, amb el nom de Museu Municipal, en unes instal·lacions precàries i d'espai limitat, però que ja posaven de manifest la voluntat de presentar didàcticament els testimonis paleontològics i arqueològics de la zona. L'estiu de 1994 va començar el procés de remodelació que culminaria amb la inauguració de les noves dependències, l'abril de 1995.

Gràcies al suport econòmic del Departament de Política Territorial de la Generalitat de Catalunya, es va ampliar l'espai amb la construcció annexa, un edifici de les mateixes característiques que l'anterior i d'alçada superior. Així mateix, amb l'ajut de fons estructurals de la Unió Europea destinats a zones rurals deprimides es va poder finançar el muntatge museogràfic. L'equipament remodelat rep el nom de *Museu de la Conca Dellà*.

El projecte museogràfic va ser elaborat i dut a terme pel Servei d'Estudis i Projectes de la Fundació Centre Europeu del Patrimoni. El disseny de l'interiorisme fou obra de Santi Giró (A&D) i el grafisme de Mercè Sumarroca i Rosa Morera (NAOS). Cal destacar, així mateix, el destacat treball dut a terme pels industrials i proveïdors locals (constructor, fuster, serraller, pintor, electricista...), atès que es va procurar que, a excepció d'aspectes molt especialitzats com la retolació, els treballs de muntatge fossin assumits per professionals de la zona.

En la seva nova concepció, el museu es presenta com un centre d'informació, interpretació i gestió del patrimoni de la Conca

Dellà, a partir d'una visió integral del patrimoni (les obres de la Natura i de l'Home constitueixen un únic patrimoni, que ha de ser percebut i comunicat de forma global), i que té com a punt de referència un projecte de promoció i desenvolupament territorial basat en el turisme cultural i ecològic.

OBJECTIUS DEL MUSEU DE LA CONCA DEL·LÀ

- Donar a conèixer els recursos culturals i naturals de la Conca Dellà i promoure el desenvolupament sostenible del turisme rural a la zona.
- Investigar, conservar i difondre les col·leccions arqueològiques i paleontològiques dels diferents jaciments de la Conca Dellà.
- Servir d'espai de recepció i d'informació dels serveis del Parc Cretaci.

El discurs museogràfic es desenvolupa al voltant d'un concepte clau d'interpretació: "La Conca Dellà: El temps dels homes, el temps dels dinosaures", a partir del qual s'exposen les transformacions d'un paisatge comú, el de la Conca Dellà, a través del pas del temps i en base als principals recursos patrimonials del territori.

Així doncs, el Museu de la Conca Dellà es proposa convertir-se en l'escenari d'un apassionant viatge en el temps, que ofereix la possibilitat de descobrir un nou territori que temps enrera va ser ocupat per la cultura romana i, molt abans, habitat pels dinosaures.

A través de l'escala del temps, nexa d'unió de les col·leccions del museu, ens traslladem 2.000 anys enrera fins al primer pis, encara en el "Temps dels homes", moment en el qual Isona era una important ciutat romana de l'interior de Catalunya anomenada Aeso. Continuant el viatge, en arribar al

segon pis cal endarrerir el nostre rellotge 65 milions d'anys, fins al "Temps dels dinosaures", en el període Cretaci Superior; la Conca era llavors molt diferent a l'actualitat i estava habitada per dinosaures dels quals tenim testimonis i evidències de la seva vida.

A continuació detallarem alguns aspectes del contingut del museu, que s'estructura en una planta baixa, tres pisos i un celler recu-perat al soterrani :

– Soterrani: Celler. El vi a la Conca Dellà

Ja en època dels romans, la vinya era un dels conreus destacats a la Conca Dellà. Aquesta tradició vitivinícola es va mantenir fins a finals del segle XIX (els vins d'Orcau i de Figuerola tenien molta fama, tot i que avui en dia la vinya té un caràcter completament residual). Aprofitant la presència "in situ" a l'edifici del museu d'un celler i d'un antic trull, s'explica el procés d'obtenció i transport del vi i la història d'aquesta activitat econòmica a la Conca.

– Planta Baixa: Recepció. Oficina d'informació turística. Presentació dels recursos culturals i naturals de la Conca Dellà.

A part de l'espai d'acollida, informació turística i venda d'objectes del Parc Cretaci, la planta baixa està destinada a mostrar els trets fonamentals del marc geogràfic i la riquesa cultural i natural de la Conca Dellà ("el Pallars desconegut"). Es mostren imatges relatives a l'entorn físic i els testimonis arquitectònics, històrics i artístics de cadascun dels pobles que conformen la Conca Dellà. Una maqueta interpretativa ens permet una comprensió més fàcil d'aquest territori, situat entre el massís del Montsec i les serres de Carreu i Boumort, que conté una gran riquesa i diversitat natural.

L'Oficina d'Informació Turística de la Conca Dellà forma part, des de la primavera de 1996, de la xarxa d'OIT de la Generalitat de Catalunya.

– 1r. pis: El temps dels romans

La ciutat d'AESO, punta de llança de la Romanització.

Abans de la fundació de la ciutat romana d'AESO, ja hi havia un assentament ibèric conegut per ESO. Les condicions geogràfiques i climàtiques de la Conca, una àmplia vall entre muntanyes, en una zona privilegiada, permet centralitzar l'explotació de diverses matèries primeres. Un primer campament militar romà del segle II aC donà pas amb el temps a la creació d'una veritable ciutat planificada seguint els models propis de les ciutats itàliques.

La riquesa epigràfica d'Isona ens ha permès conèixer la vida de les famílies més importants de la ciutat. Coneixem la vida de *Luci Emili Patern*, nascut a Aeso, que va convertir-se en un reputat centurió, participà en diverses campanyes militars arreu d'Europa i al pròxim Orient i fou condecorat diverses vegades per l'Emperador Trajà. També coneixem el caràcter marcadament aristocràtic de les famílies més importants d'AESO: els *Aemilii*, els *Licinii*, els *Porcii*..., que monopolitzaven els càrrecs públics.

– 2n. pis: El temps dels dinosaures

La Conca Dellà, el paisatge dels últims dinosaures.

La Conca Dellà és un extraordinari jaciment geològic i paleontològic de la part final del període Cretaci (el temps conegut com el Maastrichtià). Al final d'aquest període es va produir la gran extinció dels dinosaures, després d'haver viscut durant dos milions d'anys a la Conca. Per això, els dinosaures de la Conca Dellà són dels últims que varen trepitjar la Terra, abans de la seva extinció.

Els testimonis paleontològics que aplega el Museu ens permeten explicar - amb l'ajut de diorames, un vídeo i altres recursos museogràfics - com era la vida i l'entorn dels dinosaures, com (65 milions d'anys després) ens han arribat les seves restes

fossilitzades fins als nostres dies i quines poden ser les possibles causes de la seva desaparició.

Entre els dinosaures de la Conca coneixem, de manera singular, el *Pararhabdodon isonense*, el dinosaure d'Isona.

– 3r. pis: Serveis tècnics. Oficina del Parc Cretaci.

S'hi troben instal·lades les dependències d'administració i gestió del Museu i del projecte del Parc Cretaci, així com els serveis de conservació i investigació del patrimoni arqueològic i paleontològic.

L'OFERTA CULTURAL

Des del museu s'ofereixen tot una sèrie de serveis que ajuden a descobrir la Conca Dellà:

1) Visites guiades

Tant dins del mateix museu com als diferents punts d'interès situats fora d'aquest, s'ofereix la possibilitat de realitzar visites als principals punts d'interès de la Conca Dellà, acompanyats per guies especialitzats i bons coneixedors del país. Així doncs, quan un visitant arriba al Parc Cretaci pot optar per diverses rutes:

- **Ruta dels dinosaures:** Petjades de dinosaure de la Posa (Isona) i d'Abella de la Conca, ous de dinosaure de Basturs, restes de dinosaure a Orcau.
- **Ruta de l'Aeso romana:** Muralla d'Aeso, Làpides romanes a l'església de l'Assumpció d'Isona.
- **Ruta medieval:** Esglésies romàniques de Santa Maria de Covet, Sant Esteve d'Abella de la Conca i Sant Andreu de Biscarrí i església gòtica de Sant Miquel de Conques. També els castells de Llordà i Orcau.

- **Ruta natural:** Serres de Carreu i Boumort, Estanys de Basturs. Cal destacar la presència de voltors entre Abella de la Conca i Benavent

Aquesta oferta pot ser combinada de la manera que el visitant desitgi, encara que des del Museu s'han elaborat tot una sèrie d'itineraris de diferent durada i temàtiques diverses :

ITINERARIS PROPOSATS

DUES HORES:

RUTA PALEONTOLÒGICA:

- Petjades de La Posa - Petjades de la Serra d'Abella

RUTA HISTÒRICO - ARQUEOLÒGICA:

- Abella, poble i església de Sant Esteve - Sant Pere de Sant Romà - Sant Miquel de Conques
- Santa Maria de Covet - Muralla romana d'Aeso - Làpides i església de l'Assumpció d'Isona
- Santa Maria de Covet - Sant Miquel de Conques

RUTA MIXTA:

- Petjades de La Posa - Muralla romana d'Aeso - Làpides i església de la Verge de l'Assumpció d'Isona
- Petjades de La Posa - Abella, poble i església de Sant Esteve

QUATRE HORES:

RUTA MIXTA:

- Petjades de La Posa - Ous de Basturs - Estanys de Basturs
- Petjades de La Posa - Sant Pere de Sant Romà - Sant Miquel de Conques

RUTA HISTÒRICO - ARQUEOLÒGICA:

- Castell de Llordà - Santa Maria de Covet - Sant Andreu de Biscarri
- Castell d'Orcau - Figuerola, poble i església

2) Forfait d'estada

És una oferta en la qual el visitant pot passar un o més dies visitant la zona, sense tenir que preocupar-se per buscar els llocs on menjar i allotjar-se. Es tracta d'un servei que permet visitar el museu i els diferents llocs d'interès a escollir, a la vegada que es dina i, si s'escau, es dorm en alguns dels establiments de la zona.

3) Programes Pedagògics

Permeten acollir escolars que realitzen diferents activitats educatives i lúdiques mitjançant les quals s'aprenen tota una sèrie de conceptes, sempre complementaris amb els coneixements que es donen als propis centres d'ensenyament:

TALLERS DIDÀCTICS, realitzats a l'aula o com a treball de camp, depenent dels interessos de cada escola:

- TalleSaures: relacionats amb el món dels dinosaures
Àrees d'estudi : Descobrimet del medi natural.
  - Investigadors dels Cretaci (I), de 9 a 12 anys.
  - Investigadors del Cretaci (II), de 13 a 16 anys.
  - Itineraris dels tallesaures, a partir de 9 anys.
- ArqueoTallers: relacionats amb l'arqueologia
Àrees d'estudi: Coneixement del medi social i cultural; expressió visual i plàstica.
  - Entrar a la casa dels romans, de 7 a 10 anys.
  - Històries de romans, d'11 a 14 anys.
  - Aeso, la ciutat canviant, de 13 a 16 anys.
- AmbienTallers: relacionats amb la natura
Àrees d'estudi : Descobrimet i coneixement del medi natural.
  - Itineraris de natura, de 6 a 18 anys.
  - Tallers mediambientals, de 6 a 18 anys.
  - Els rapinyaires diürns i nocturns, de 6 a 12 anys.

- L'estudi de l'erosió, de 10 a 18 anys.
- TallerMarrecs: preparats per als més petits
Àrees d'estudi : Intercomunicació i llençatges (verbal, musical i plàstic)
  - El conte de la Conca, de 3 a 6 anys.

VISITES I ESTADES DIDÀCTIQUES als diferents punts d'interès acompanyats per monitors que expliquen, amb el suport de materials didàctics, el que s'està veient. Si els grups que venen poden arribar a Tremp amb el Tren de la Pobla se'ls ofereix la possibilitat de passar tot un dia al Parc Cretaci, anant a buscar-los i tornant-los a portar fins al tren.

- Un dia al Parc Cretaci, de 7 a 14 anys.
- La Conca Dellà, territori del Cretaci.
A partir de 7 anys.

XERRADES DIDÀCTIQUES: s'ofereix a les escoles tot una sèrie de xerrades impartides per professionals, vinculades amb els diversos continguts del museu.

LA RUTA DEL TEMPS : UNA PROPOSTA CONJUNTA DELS MUSEUS PALLARESOS.

Dintre de les iniciatives de desenvolupament cultural i turístic impulsades, cal esmentar, finalment, l'acord entre els tres museus pallaresos oberts al públic (el Museu de la Conca Dellà, el Museu dels Raiers de Pont de Claverol i l'Ecomuseu de les Valls d'Àneu) per coordinar les seves actuacions i oferir una oferta combinada. El resultat d'aquest treball es la "**Ruta del Temps**", una proposta de viatge que permet conèixer a fons el patrimoni del Pallars.

ELS USUARIS

Entre el mes d'abril de 1995 i el febrer de 1997 prop de 17.000 visitants han fet ús de les propostes culturals del Parc Cretaci - Museu de la Conca Dellà. Cal ressaltar que en el darrer any l'increment de visitants ha estat d'un 30 %.

El percentatge de usuaris de les diferents opcions per utilitzar el museu i el Parc Cretaci està distribuït de la manera següent:

65% Visites individuals al museu
20% Itineraris guiats
4% Forfaits d'estada
11% Activitats didàctiques

El perfil del visitant que arriba fins a la Conca Dellà varia segons les èpoques de l'any. Per Setmana Santa, durant els mesos estiuençs de juliol i agost i els caps de setmana llargs, per regla general, és un públic majoritàriament format per parelles o petits grups de familiars o d'amics, que normalment no han reservat la visita, tot i que alguns han demanat informació amb anterioritat. La majoria fan la visita pel seu compte.

La resta de l'any el públic majoritari està format per grups, amb la visita concertada amb anterioritat ; es tracta de col·lectius d'escolars, grups organitzats per agències de viatges, grups de gent gran o associacions de tipus cultural, excursionista, de pares... Són aquest tipus de públic els que de vegades fan ús del forfait d'estada (les agències de viatge no l'utilitzen, perquè tenen els seus circuits ja establerts).

Informació :

Museu de la Conca Dellà - Parc Cretaci
Plaça Assumpció 2-3
25650 Isona i Conca Dellà
(Pallars Jussà)
Telf. (973) 66 50 62
Fax (973) 66 42 28